

„Stajere“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 51.

V Ptuj v nedeljo dne 22. decembra 1907.

VIII. letnik.

Današnja številka izšla je, kakor smo že naznanili, 3 dni pozneje. Ker je to zadnja številka v tem letu, obsega 16 strani. Nadaljevanje podlistka „Kadar gorè potujejo“ se nahaja na 9. strani. Nadalje imamo silvestrovo listek na 1. strani, listek o „simplom“-tunelu (s sliko) na 2. strani, nadalje še druge listke s slikami. Gospodarskih člankov obsega ta številka posebno veliko.

Naš koledar je že popolnoma razprodan. Vkljub našemu tozadevnemu pozivu poslali so nekateri še denar za koledar. Prosimo nujno, naj nikdo več denarja ne pošlje, kajti s tem so le poštini troški vun vrženi. Obenem pa se vsem somišljenikom, ki so tako hitro obe veliki nakladi kmetakega koledarja razprodali, najtopleje za njih trud in zvestobo zahvaljujemo. Prihodnje leto zopet!

Mir ljudem na svetu...

Zvonovi! Oj vi zvonovi, kako segate cloveku v srce! Bodimo si enkrat, le enkrat prav odkritosrčni; sovražstvo naj poneha, proč z jezo, — kajti jaslice se svetijo v žareči luči božičnih sveč in skozi zrak plovejo večne, božanske besede: Mir ljudem na svetu... Zvonovi! Oj vi ponočni zvonovi! Kako čudovito vplivate na našo dušo, kako nam predstavljate iz novega nežne dneve pozabljene mladosti, kako nas silite s čarobnimi glasovi pred oltar, da poklekemo in molimo, — molimo pred svetimi jaslicami, v katerih se je rodilo božansko dete Jezus nazarenski... Zvonovi! Črez planine in doline, črez srečo in nesrečo, črez sovražstvo in ljubezen doni vaš glas; — vprašal bi vas, vi večni zvonovi, vi iz krvavega dela ustvarjeni zvonovi, vi priče človeškega trpljenja, — vprašal bi vas: Kaj uči sveti evangelij, kaj je učil božji sin? Vprašal bi vas: zakaj umira kmetški otrok v revščini, zakaj je jetika stalni gost v delavskih hišah? ... Zakaj? Zakaj vse to? ... Vprašal bi vas, vi glasni božični zvonovi: zakaj se je rodil božji sin v ponižnem blevu med pastirji? —

Silvestrova noč.

Sanje. Napisal L. K.

... Godba. Bogovè od kje, ali krasna godba. Mehki, zaljubljeni zvoki mi božajo uho, — poljubil bi te mehke, zdaj žalostne in potem zopet kot ogenj vroče zvoke.

Pred mano težka preproga. Tam za preprogo — Se enkrat naj dvignem čašo rujnega vinca, še enkrat naj vlijem čudovito tekočino skozi smehljajoče ustnice, da mi zavre kri v poželenju in strasti, da mi zafrehta pred očmi mehki pajčolan, sestavljen iz samih svetlih žarkov električnih tulp...

Tam za preprogo — težka je ta preproga in temnordeča kakor kri, ki prihaja iz srca in kaplja po časi na zemljico; in z njo kaplja življenje, — kapljica za kapljico... Čudovite ornamente v barvah mavrice vidim na preprogi. Tajnostne, čudno zakrivljene linije so to. Smehljajoče ženske obraze vidim in rože, visoke tulpe, Lotosov cvet ter vijolice. Tam v sredi pa mrtvaška glava: To je smrt! Sredi veselih ženskih obrazov, sredi vijolic in tulp... To je smrt! S krvavimi črkami je napisano na temnordeči preprogi: To je smrt! — Kaj pomeni to?

Preproga je krasna. Za to krasno preprogo ne more biti ničesar hudega. V velikomestnih gledališčih sem zrl z radovednimi očmi na take velike krasne preproge, dokler jih niso dvignili, dokler ni pričela igrati —

Vprašal bi vas vse to, — ali dovolj odgovora imam, ako pogledam na jaslice...

Največja moč svitile krščanske vere tiči v krasnem dejstvu, da je stopil Božji sin med svet kot — berač! On ni imel prostora, da bi odpočil svojo trudno glavo... To ni Bog bogatinov in farizejev, to je naš Bog, to je Bog revščine...

Stari Rimljani so si ustvarili svoje bogove po lastnem vzoru. Jupiter in Venus ništa bila bogova ljubezni, temveč vzora sebičnosti ter sovražstva, vzora življenja, razkošnega, krasnega življenja. In rimski narod je propal v razkošju, — Jezus pa je vstopil in premagal svet in vstvaril temelj novemu svetovnemu naziranju... Sovražstvo, duša satanova, je pahnil sin nazarenskega mizarja v prepadi in z razgretimi licami je pojasnjeval svoj svitli nauk: Ljubezen je prvo, ljubezen je vse...

Pozabimo na vse druge. Zatisnimo oči, kadar vidimo, kako se potresa bugastvo, kako se rine razkošje v ospredje! Zatisnimo oči, kadar se peljejo visoki duhovniki v pozlačenih vozovih po cesti! Naj nabirajo zaklade, ki jih žirja ter molji, — Jezus pa je naš Bog, Jezus je Bog trpinov, Jezus je Bog v potu svojega obraza trepečih ljudi...

Božični večer nam daje novega poguma in zopet dvignemo svojo glavo ter mislimo: Trije kralji so zapustili svoje palače in romali za svitlo zvezdo ter padli na kolena pred otrokom revščine, pred našim Bogom... Mladost nam prihaja zopet pred oči. Bila nam ni vsem lepa in prijazna, stradalni smo tudi kot otroci in pridobili smo si prepričanje, da je slab človek, kdor ne pozna stradanja. In vendar, — čeprav smo pili nedežni otročiči srčno kri svojih starišev, čeprav je oče izkrmel, v delu za naše življenje, — vendar so brlele na božičnem večeru svečice na drevescu ali pri jaslicah... Čudna, velika in nesmrtna je ljubezen starišev! Jezus je imel prav: Prvo je ljubezen...

Zdaj smo veliki. Zdaj imamo lastno družino. Marsikateremu že počivajo stariši v hlad-

nem grobu s sklenjenimi rokami. V delu, v borbi za obstanek, v vsakdanjem trudu minejo spomini... Ali na sveti večer prižgemo lučice in otroško veselje prihaja v naše duše...

Tam v jaslicah leži sveto dete. Z materinimi očmi varuje nad njim Marija. Slama je njegova postelj in goveda njegova družba. Tam zunaj pa pride angelj in drami pastirje in jim prinaša večno vest, da se je rodil Odrdešenik...

Odrdešenik... Zvonovi! Zopet vas vprašam: kdaj pride tisti sveti božični večer, ko ne bode več sovražstva in jeze in zatiranja in izkoriščanja?...

Zvonovi, ponočni zvonovi! Zvonite z vsemi močmi in naznanite svetu, da prihaja angelj, ki nam naznanja rojstvo svetovnega Odrdešenika.

Politični pregled.

Politični položaj. Kar smo prorokovali, se je zgodilo. Vlada je kupila velike klerikalne stranke s par ministarskimi frakami in — pogodba je bila sprejeta. Zakaj neki vse govorjenje? Zakaj tisti tisočaki, ki se jih jemlje ljudstvu naravnost iz žepa, da se plačuje vladnem hlapčevanju udanim poslancom za njih postopanje tako velikanske svote? Pred glasovanjem govorijo ti poslanci radikalno, da se kar kadi, — ali v hipu glasovanja dvignejo po vzoru kimavcev svojo roko in vbogajo vladi... Avstro-ogrška nagodba je torej sklenjena postava. Vse dokazovanje, da je ta pogodba edino v prid Ogrum, ni nič pomagalo. Kmetški program, ki ga podpirajo danes vsi kmetje na Avstrijskem in ki zahteva v prvi točki gospodarsko ločitev od Ogrske, je vržen v kot. Avstrija postaja z vsakim dnevom bolj — ogrska pokrajina. V političnem, gospodarskem oziru, na vseh poljih nas nadkriljujejo ošabni Madžaroni. In mi smo dobri „patriotje“ in iz samega avstrijskega „patriotizma“ storimo to, kar nam komandira sin puntarja Košuta... Nagodba je torej sklenjena. Zdaj je začasni državni proračun na razpravi. Brez dvombe bode tudi ta sprejet. Čudna je naša

v stran, da ne zadene z robom svoje obleke postavo starke. Staro leto je slabotna, bolehnica ženica. Le oči so ognjene in nevmisljene. Brezsrčne so te oči. Sredi družbe si vzame prostor.

»Proklete bodi!« zakliče nekdo v divji jezi staremu letu. Vse, kar je ljubil, mu je vzelo. Kri mu je sesalo iz srca. Eden za drugim iz vrste njegovih ljubih je padel v grob...

»Blagoslovljeno bodi!« zakliče drugi staremu letu. »Vse, kar imam, mi je dalo to leto, — ljubezni in sreče in blagostanje...«

»Kakor si prišlo, tako pojdi,« pravi tretji. In ta tretji sem jaz. »Prineslo si bede in vzelo sreče. Odneseš gladi in donašaš veselje. Ubijalo in rodilo si. Smrt si in življenje! Solnca in noči si dalo. Kakor si prišlo, tako pojdi...«

Tam za preprogo — Ura bije: ena, dve, tri... ednajst, dvanajst... Preproga se odrgne. In staro leto stopa z mirnimi koraki za preprogo. Ornamenti se svetijo in ženska lica in mrtvaška glava, — vse tli, vse se žari...

Na zdravje, novo leto! In kozarci zapojejo ter žvenketajo. Na zdravje, moj otrok, na zdravje, žena! Novo leto, naše leto je tu — Na zdravje!

Ah te sanje.

Godba je ponehala in bolestna tihota vlada. Ljudi okoli mene sedijo mirno okoli miz in gledajo v tanke kozarce. Električne tulpe mečejo rožnate žarke po dvorani. V deklinskih očesih se sveti nekaj mokrega, — to so solzice, ljubke, male solzice, svitile kot biseri, pobrani na dnu sinjega morja. Zakaj vse tiho? Nevidno se je vlegla omamljajoča megla rožinega vonja čez vso družbo. Vse je tiho. Kakor da bi bili začarani v tisočletnem spanju, katerega more končati le prelita kri devojke-princezinje. Ali tega bolestnega odrešenja ni.

Princezinja sama spava na postelji vrtnih rož. Da bi bil princ, — pred bi trnjava ograjo, stopil pred spečo devojko in jo poljubil, enkrat, dvakrat, — vzdrami se — Ah, zakaj ne igrate, godci!... Krog mene vse tiho. Le ura na steni bije: ena, dve, tri... deset, ednajst... Se eno uro starega leta imamo, še eno uro starega trpljenja, starega zla, stare ljubezni. In potem nastopi novo leto —

Mati, kako si daleč... sam sem ostal in nikdo ni pri meni. Polagoma zaprem trepalnici. Mati... Pogledi me z mehko roko po lici, po čelu. Poljubi me, mati, da najdem mir, ki sem ga zamanj po svetu iskal — Tako zaspiam.

Medtem stopi staro leto v dvorano. Vsakdo odide

državna zbornica. Vlada nima pravzaprav razven klerikalne nobene stranke za sabo in vendar ugodni zbornica vsem njenim željam. Dolgočasno postaja že, zasledovati to avstrijsko politiko. Vse, vse se stori, kar vlada zahteva. Kedar se bodejo te razmere zboljšale? Edina pot je združenje kmetaskih sil. Vsi kmetje brez razlike narodnosti in vere ter stranke naj se združijo za obrambo svoje grude. Nič ne bode pomagalo, noben svetnik nam ne bode pomagal, — trda kmetaska pest je edina rešiteljica!

Tajna volilna pravica v občine je od cesarja potrjena. Odslej se bode volilo v vse občine na Štajerskem z listki in ne več ustmeno.

Ne v Ameriko! V združenih državah Amerike se je zgodila velikanska denarna kriza. Posledica tega je, da je veliko število fabrik delo ustavilo in delavce odpustilo. Vsak dan se odpušča na tisoče delavcev. Delavci ne morejo nikjer drugje dela dobiti in so vsled tega prisiljeni, odpotovati iz Amerike v svojo domovino. Vsakega izseljenca, ki odpotuje zdaj v Ameriko, čaka grozna usoda.

Dopisi.

Šmarje pri Jelšah. Strašansko veliki upliv našega posilem poslanca kmeta v talarju in rimskega dohtarja „Kämter Toni“ se kaže sedaj v pravi luči. Medtem ko je nemški poslanec g. Markhl za občine okoli Rogaske Slatine podporo že zdavnjej izposloval in se je ista že pred mesecem dni razdelila, se naš poslanec zadovoljuje stem, da za Šmarzi okraj do danes stvar še niti rešena ni, akoravno je več občin tega okraja imelo ogromno škodo. Na zborovanjah se ta zali fantek zna kaj bahati, — da pa bi v istini za nas uboge zapeljane ovce kaj storil, tisto pa ne. Ljubi Tone! daj se še enkrat od Tvoje Johanice venčati, kakor si se dal isti popoldan ko si poprej na Sladki gori v volilnem zboru Tvoj blagoslovljen pot potil, pa preskrbi si poprej predpasnik zoper zobobol! Dostojnost mi prepové prave izraze rabiti, pa Tone me že zastopi, jel — da?

Sv. Peter Medvedovo Selo. Ker vemo, da naš župnik Gomilšek Tebe drži „Štajerc“ jako visoko spoštuje in Te gotovo prej in bolj gotovo dobi, kakor kako rekomandirano pismo, smo mi kot njegovi dobri farani sklenili, mu po Tebi naša prisrčna voščila za novo leto izraziti. Prosimo Te toraj, dragi „Štajerc“ za malo prostora. Mi vsi farani Vam želimo, gospod fajmoštar, da se v prihodnjem letu telesno in duševno prav dobro

počutite in Vam želimo sploh vse dobro; ne zamerite pa da imamo mi tudi še druge želje. 1. Želimo da skrbite Vi kot naš dušni pastir le za naše duše in prepustite skrb za našo časno srečo nam in pristojnim posvetnim uradam. Pustite našo šoli odraslo mladino kakor pokojni župnik na miru; kaj potrebujemo mi vsa ta društva, katera Vi snujete? to nam ni ne v časno in ne v večno srečo, pač po v pogubo. Mladina se samo spakuje in pri raznih vajah se nam lahko še kaka za teater nadarjena deklina spanča kar bi gotovo ne bilo v čast krstni knjigi. 2. Kam pelje Vaše početje ste ja vendar že lahko sami videli na Vaših ljubljenskih Kopinškov Konrad in Klančki Franček. Prvi je prelomil biksoparagraf in bo mogel svoje socijalne študije v Šmarju nadaljevati in Franček ki se je slabega kristjanskega duha preveč nadjal, bo v znani gledališki predstavi „Franček pred kovačnico v temni noči“ dobrega soflarja potreboval, da bo sodnika o svojem dobrem namenu v korist vere in naroda prepričal. 3. Ostanite pri domu in ne letajte okoli kakor kak eksekutar, študirajte rajši na rimskega dohtarja ali n. pr. kitajski jezik v zabavo, samo doma ostanite; prihranili boste tudi Slov. Gospodarju precej prostora v listu. 4. Opušтите beračenje po fari, saj lahko dostojno živite od tega kar Vam po pravici gre in radi bomo o času boljših letin za olepšanje naše cerkve kaj storili. Ne mislite da to kaj ste letos nabrali, so kmetje Vam z veseljem dali; ne večinoma zato da so se Vas znebili in drugi zavoljo zamere. — 5. Postanite pravi namestnik Kristusa kakor ga tolmači naš Štajerc in imeli boste Vi in tudi z Vam mi dragoceni „Mir Božji“ v naši lepi Sent-peterski fari. V ta namen Vas prosimo da služite sveto mašo na Božič in na dan novega leta in pripravljani smo Vam zato pristojbino po K 4. — po uredništvu tega lista na Vašo zahtevo vpslati. Več kristjanov v fari.

Iz Št. Petra na Medvedovem selu. Pravijo, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Isto je tudi razmerje med našim fajmoštro in mežnarjem Ta fant Jurgec Anza, je tak strašen v cerkvi. pobožen, da smo si že večkrat med mašo mislili, zdaj pa zdaj bo božje vpadenje nad njim toliko, da se bo zgodilo vnebovzetje tega fanteka. Zdaj si ga pa še zunaj cerkve ogledmo. Zmiraj, kadar pod turnom vleče za štrik in v svoji pobožnosti premišljuje pregrešnost tega sveta, se prikaže svetla zvezdica njegovega srca Jagerjova Lenika. To so zlati trenutki v življenju našega mežnarčka. Ni se tedaj čuditi, da se kar obesi za štrik in tanje koš „buserlov“

na debelo Leniko. O Lenika še pridnejše hodi mimo zvonika, pa prej pridi, da nas boš vsaj rešila predolgega zvonjenja.

Račje. (Mir ljudem na zemlji!) Kmalu se bodejo oglasili zvonovi, katerinas vabijo k pričujočnosti rojstva Izveličarjevega. Sveti večer je! To noč pač malokdo ostane za pečjo. Vsak, bodisi reven ali bogat, prihiti v svojo najbližjo cerkveno, da je navzoč tega mičnega prizora. Res mično je gledati, ker vsaka lučica, bodi se na na tako skrivnem prostoru, kiže morebiti celo leto ni dajala svetlobe, ali nocoj, ko je ta sveti božični večer hoče vendar marsikateremu razsvetliti in ogreti srčne okove sovraštva, da bi se spravil z besedami, katere je govoril Kristus: Mir ljudem na zemlji! Da, lepo je slišati te besede, a žalibog ko ne presunejo tistih ki so ravno krivi nepotrebnega sovraštva. Cenjeni čitatelji, upam, da se strinjate z mojimi misli, kaj prav za prav hočem povedati s tem sovraštvom. Ker so ravno ti sv. božični prazniki in novo leto pred durmi, nočem da bi trosil sedaj sovraštvo med ljudstvo akoravno ljubim resnico. Zato Vam voščim, dragi mi somišljeniki, vesele božične praznike in novo leto, da bi tudi v tem novem letu ostali zvesti odjemalci in razširjevalci našega lista. Pa tudi jaz bom neumorno deloval z Vami za naš napredek in če bodem prisiljen odpri svojo skrinjico, tedaj bom Vam pa naznanil par zanimivih dogodbic, kakor n. pr. od g. P. g. R. Hotelžupe i. t. d. Toraj z Bogom za ta čas! Sovraštvo pa poprej ne bode ponehalo, dokler ne bodejo „gore potovale“...

„Prepevaj le duša in prosi Boga,

Da b' zmirom si z „Štajercem“ dobra bila;

Naj zemlja razpade, naj svet se zdrobi,

Napredne ljudi Bog zmiraj živi.“

Račka kri.

Podčetrtek Ko je odstopil prejšnji župan g. Ignac Schober, izvolili so na njegovo mesto tukajšnega zdravnika g. dr. Emerika Breschar. Do tedaj ta mož sploh ni bil član občinskega zastopa, temveč samo nadomestnik v I. razredu. Nekaj servilnih odbornikov, katerim so drugi — razven dveh — nezmislno sledili, so naredili, da je ta človek za župana izvoljen, vkljub temu da je neprijeten, neprijazen, grob, da zahteva kot zdravnik veliko, kar je splošno znano. Tako imamo zdaj nakrat dohtarja za župana. Tako so hoteli to nekateri, ki so vedno najbolj pametni. Naš avtokratični župan vlada sicer še le kratki čas, ali izpoznali smo ga že od najslabše strani. V raznih slučajih je namreč že pokazal, da ni zastopnik svojih volilcev, pač pa bolj fiškalčen nego sam fiškas. Morda je temu njegova bolehnost kriva; ali tako bolehnosti mož naj bi se ne silil v ospredje in naj bi ne porabil svoj posel za zatiranje. Tako ima ta župan navado, da sklicuje seje ob 8. uri zvečer in trajajo te potem do polnoči. Župan nima spanja in rogovili na vesele svojih sosedov do jutra v svojih sobah. Zato pa menda misli, da tudi drugi lahko brez spanja izhajajo. Pri zadnji seji je nekaj odbornikov štrajkalo, ali pohlevni podrepaniki so prišli in spali med sejo, na kateri je župan v novi slovensčini svoj „program“ razjasneval. Živio kimovci! Svetovali bi onim odbornikom, ki imajo izvolitev tega že zdaj neljubega župana na vesti, da odložijo takoj svoje posle, dokler to še lahko častno storijo. Drugače se jih bode prihodnje leto prav krepko poznalo in se bode razburjenje proti njim še povečalo. Torej abeng! Preskrbljeno je že, da Žurmanov prijateljček dr. Breschar ne bode dolgo županoval in so v tem oziru vse stranke združene. Abeng!

Iz Cirkovca na d. polju. Nekaj vrstic o našem g. župniku Antonu Ravšl moramo ispregovoriti, ker misli on, da je vse prav kar on dela ali govori; mi pa ravno nasprotno mislimo. Mi slišimo skoro vsako nedeljo 2 pridigi, a pri prvi seveda mora biti nekaj politike zraven. Pred kratkim je pri prvi pridigi zopet začel zaradi svojega farofa, da naj gredo tisti možje, ki so pri cerkveni konkurenci v Studenci k patroni, da je sedaj on in nune pripravljene svoj del dati za novi tarov. Možje so res šli in kaj so zvedli? Govori se splošno, da ti nič ne dajo in nič ne vejo o tem. To se je že sedaj zgodilo drugokrat; uspeh vsega tega je dejstvo da je župnik iz prižnice lagal, in to v cerkvi, v hiši božji v prid živlega Boga ter med sv. mašo. Kajti pri nas je še stara navada, da se sv.

Najdaljši tunel sveta.

24. svečana 1905 se je izvršil predor t. z. »simplon-tunela« na Švicarskem. Na tem predoru se je delalo 6½ let in je tunel 19.730 metrov dolg. Mi prinašamo sliko, da si naši čitatelji zamorejo predstavljati velikansko to delo. Na sliki vidimo podobe tistih možov, ki imajo največje zasluge za ta tunel. Ti možje so: narodni svetnik Sulzer, Brandau, oberst Locher, nadinžinerji Presse, Beigner in Brand. Zadnji je izumil za zgradbo posebno mašino za vrtnanje. Votli »borer« s 3 zobmi se pritise s težo 12.000 kilogramov proti skalovju in se zavrti 8 krat v minuti. Za vsako mašino se potrebuje 25 konjskih moči. V sredi naše slike vidimo delavce pri taki mašini (Bohrmaschinen). Spodaj vidimo poslopje simplonovega zavoda in severni uhod, ki se nahaja na Švicarskem. Na desni strani pa vidimo južno - italijanski uhod. Upamo, da se bodo naši čitatelji za to sliko zanimali.

